

ΤΑ ΤΕΡΑΤΑ ΠΑΝΕ ΜΟΥΣΕΙΟ

Νομισματικό Μουσείο - 150ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών

Τι είναι τα μυθικά τέρατα;

Τα μυθικά τέρατα είναι φανταστικά πλάσματα, γοητευτικά ή τρομακτικά. Τα συναντούμε στους πολιτισμούς όλου του κόσμου. Για χιλιάδες χρόνια οι άνθρωποι, σε όλα τα μέρη και τις εποχές, εμπνέονται κυρίως από τα ζώα και δημιουργούν μυθικά τέρατα. Οι μύθοι τους κρατούνται ζωντανοί μέσα από την τέχνη και την λογοτεχνία. Συμβολίζουν τον φόβο, την ανεξέλεγκτη φυσική δύναμη, την ανάγκη για προστασία και προσωποποιούν τις μεγαλύτερες ελπίδες, τους φόβους και τα όνειρα. Σήμερα, τέρατα από την ελληνική μυθολογία, όπως η Σφίγγα ή η Μέδουσα, συνεχίζουν να μας συναρπάζουν, να μας φοβίζουν και να μας εμπνέουν.

Τι κάνουν τα τέρατα στο Νομισματικό Μουσείο;

Τέρατα συναντούμε σε αρχαία νομίσματα στην έκθεση του Νομισματικού Μουσείου. Τέρατα που έχουν επιλεγεί από πόλεις-κράτη για τα νομίσματά τους και προβάλλουν μέσα από αυτά τη δύναμή τους.

Και όχι μόνο...

Τέρατα συναντούμε και στο κτήριο που στεγάζει το Νομισματικό Μουσείο, το Ιλίου Μέλαθρον. Χτίστηκε το 1880 για κατοικία του αρχαιολόγου Ερρίκου Σλήμαν. Η πλούσια διακόσμησή του εμπνέεται από την αρχαιότητα και φυσικά δεν θα μπορούσαν να λείπουν τα μυθολογικά τέρατα.

ΣΦΙΓΓΑ

Μυθικό ον με κεφάλι και στήθος γυναίκας, σώμα λιονταριού και φτερά πουλιού. Έφερνε την κακοτυχία και την καταστροφή. Έσφιγγε μέχρι θανάτου όσους δεν έλυναν το αίνιγμά της.

«Τιό είναι το ον,
που όταν γεννιέται στέκεται στα
τέσσερα , όταν μεγαλώνει στα δύο
και όταν γερνά στέκεται στα τρία;»

Ο Οιδίπους και η Σφίγγα. Κύλικα, 5ος αι.
Μουσείο Γρηγοριανό Ερτουσκικό, Βατικανό.
<http://www.theoi.com/Gallery/M18.2.html>

Η Ήρα και ο Άρης έστειλαν τη Σφίγγα από την πατρίδα της την Αιθιοπία στη Θήβα της Βοιωτίας. Εκεί καθισμένη σε βράχο έθετε στους περαστικούς ένα γρίφο. Μόνο ο Οιδίπους, βασιλιάς της Θήβας, έδωσε τη σωστή απάντηση και εκείνη ταπεινωμένη γκρεμίστηκε από το βράχο που καθόταν και σκοτώθηκε.

Σφίγγα, Ιλίου Μέλαθρον.

Χίος, 2ος αι. π.Χ., Νομισματικό Μουσείο.

ΓΡΥΠΑΣ

Μυθικό ον με κεφάλι και ράμφος αετού, σώμα λιονταριού και φτερά. Γεννούσε αυγά από αχάτη και έφτιαχνε την φωλιά του με χρυσάφι. Σύμφωνα με το μύθο κατάγεται από τη Μεσοποταμία και συνδέεται με ανακαλύψεις σκελετών δεινοσαύρων. Θεωρείται φύλακας των μεταλλείων χρυσού και αργύρου.

Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων.
Ταινία του Walt Disney, βασισμένη στο μυθιστόρημα
του Lewis Carroll.

Παντικάπαιον (σημερινό Κερτς στη χερσόνησο
της Κριμαίας) 4ος αι. π.Χ., Νομισματικό
Μουσείο.

ΜΕΔΟΥΣΑ

Τέρας με πρόσωπο γυναίκας και φίδια για μαλλιά. Είναι μία από τις τρεις Γοργόνες. Η όψη της ήταν τρομερή και το βλέμμα της πέτρωνε όσους την κοιτούσαν. Τη σκότωσε ο Περσέας με τη βοήθεια της θεάς Αθηνάς. Στην αρχαιότητα πολλές φορές τοποθετούσαν κεφάλι Μέδουσας στην πόρτα του σπιτιού για προστασία.

Μυτιλήνη, 5ος αι. π.Χ.,
Νομισματικό Μουσείο.

Ο Θάνατος της Μέδουσας και η γέννηση του Πήγασου.
Λήκυθος, 500-450 π.Χ., Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης.
<http://www.theoi.com/Gallery/P23.18.html>

ΠΗΓΑΣΟΣ

Ο Πήγασος ήταν γιός της Μέδουσας και του Ποσειδώνα. Τον εξημέρωσε ο κορίνθιος Βελλερεφόντης με τη βοήθεια της θεάς Αθηνάς, που του έδωσε χαλινάρια. Φτερωτός καθώς ήταν, ανέβηκε στον Όλυμπο και τάχθηκε στις υπηρεσίες του Δία, μεταφέροντας κεραυνούς από το εργαστήριο του Ηφαίστου.

Κόρινθος, 4 αι. π.Χ., Νομισματικό Μουσείο.

Ο Δίας χάρισε την αθανασία στον Πήγασο
κάνοντάς τον αστερισμό.

ΚΕΝΤΑΥΡΟΙ

Άνδρες από τη μέση και πάνω, άλογο από τη μέση και κάτω. Δυνατοί και ορμητικοί εξέφραζαν τις απρόβλεπτες ιδιότητες της φύσης. Ζούσαν στα βουνά της Θεσσαλίας. Ήταν άγριοι, επιθετικοί και πολεμοχαρείς. Κάποιοι ήταν δίκαιοι, σοφοί και συνετοί, όπως ο Χείρων, δάσκαλος του Ασκληπιού, του Ιάσωνα και του Αχιλλέα.

Αλεξάνδρεια Αιγύπτου, 2ος αι. π.Χ.,
Νομισματικό Μουσείο.

Κένταυρος μάχεται Λαπίθι,
νότια μετώπη του Παρθενώνα.

ΚΕΝΤΑΥΡΙΔΕΣ

Γυναίκες κένταυροι. Τις συναντούμε περιστασιακά στην αρχαία ελληνική ζωγραφική και στα ρωμαϊκά ψηφιδωτά, αλλά σπάνια στη λογοτεχνία.

Ρωμαϊκό ψηφιδωτό, 4ος αι. π.Χ., Μουσείο Bardo, Τυνησία.
<http://www.theoi.com/Georgikos/Kentaurides.html>

ΙΧΘΥΟΚΕΝΤΑΥΡΟΙ

Άνδρες από τη μέση και πάνω, μπροστινά πόδια αλόγου και ουρά ψαριού. Οι πιο γνωστοί ιχθυοκένταυροι ήταν ο Αφρός και ο Βυθός, που ήταν αδέρφια του σοφού Κένταυρου Χείρωνα.

Γέννηση Αφροδίτης,
Ρωμαϊκό ψηφιδωτό, 1ος - 2ος αι. π.Χ.,
Μουσείο Gaziantep, Τουρκία.
<http://www.theoi.com/Gallery/Z10.1.html>

ΧΙΜΑΙΡΑ

Τέρας με στοιχεία λιονταριού και κατσίκας και ουρά που κατέληγε σε φίδι. Εξέπνεε φωτιά. Απόγονοί της ήταν το λιοντάρι της Νεμέας και η Σφίγγα. Τη σκότωσε ο Βελλερεφόντης που ίππευε τον Πήγασο και με τη βοήθεια της Θεάς Αθηνάς.

Χίμαιρα, 350-340 π.Χ , Μουσείο Λούβρου, Παρίσι.
<http://www.theoi.com/Ther/Khimaira.html>

*πρώτα την άγρια Χίμαιρα
πρόσταξε να σκοτώσει·
είχε τη φύτρα από θεούς
και όχι απ' ανθρώπους·
λιοντάρι μπρος, φίδι πίσω,
στη μέση γίδα ήταν
κι έβγαζε απ' το στόμα της
φωτιές πολλές και φλόγες.*

Ιλιάδα, Ραψωδία Ζ, 179-183.

Σικυών Κορινθίας, 4^{ος} αι. π.Χ.,
Νομισματικό Μουσείο.

Για περισσότερα ...

- Ποια η σχέση του Ηρακλή με τα μυθολογικά τέρατα; Ποιοι άθλοι του συνδέονται με αυτά ;
- Υπάρχουν τέρατα στον ουρανό; Εντοπίστε αστερισμούς -μυθολογικά τέρατα.
- Βρείτε σύγχρονα έργα τέχνης με τέρατα της ελληνικής μυθολογίας.
- Αναζητήστε τέρατα και στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, σε αγάλματα και σε αγγεία..
- Υπάρχουν τέρατα στον σημερινό κόσμο; Μπορείς να αναφέρεις κάποια από τη λογοτεχνία, τα κινούμενα σχέδια, τα παιχνίδια;
- Φτιάξτε τα δικά σας τέρατα. Χρησιμοποιείστε στοιχεία από τουλάχιστον τρία ζώα.

